

Aan Provinciale Staten

Onderwerp	Voortgang Energiefonds Utrecht en leningen voor netcongestiemaatregelen
Datum	07-01-2025
Documentnummer	UTR-279699493-51034
Van	Roelof Mulder
Telefoonnummer	+31636570509
E-mailadres	roelof.mulder@provincie-utrecht.nl
Domein/opgave	SLO
Team	PL1
Portefeuillehouder	Van Essen
Bijlagen	Jaarverslag SETU 2023 SETU Strategisch plan 2024-2028

Geachte leden van Provinciale Staten,

Essentie / samenvatting:

Het Energiefonds Utrecht draagt bij aan de financiering van energietransitiemaatregelen in de provincie Utrecht. Naast een focus op MKB ondernemers richt het fonds zich ook op financieringsvragen van maatschappelijke organisaties, Verenigingen van Eigenaren en Energiecoöperaties. Het fonds krijgt ook verzoeken om netcongestiemaatregelen te financieren om de energietransitie en verduurzamingsmaatregelen mogelijk te maken. Dit past binnen de huidige opdracht aan het fonds. Verlenging van de looptijd van het fonds kan de rol van het Energiefonds versterken. In 2023 is de strategische evaluatie van het fonds afgerond en heeft er een heroriëntatie plaatsgevonden. Eind 2025 zal de omvang van het benodigde fondsvermogen worden geëvalueerd.

Inleiding:

De energietransitie vraagt om investeringen door bedrijven en organisaties. De financiering van deze investeringen verloopt in de meeste gevallen via banken en andere reguliere vermogensverstrekkers. Voor een deel van de bedrijven en organisaties is het niet mogelijk om de financiering tegen marktconforme tarieven te verkrijgen. Bijvoorbeeld omdat de investeringen te klein zijn voor het verkrijgen van een lening, er nog geen ervaring is met de risico's van benodigde innovatieve technologie, of de terugverdientijd in de ogen van commerciële vermogensverstrekkers te lang is.

Sinds 2018 bieden de gemeente Utrecht en de provincie Utrecht, via het Energiefonds Utrecht (EFU) leningen aan, aan bedrijven en organisaties die energie willen besparen en willen verduurzamen. Daar waar de markt geen financieringen aanbiedt, onderzoekt het Energiefonds of zij toch op een verantwoorde manier de financiering kan verzorgen. In 2022 heeft het EFU een evaluatie en strategische heroriëntatie uitgevoerd. In de Statenbrief [Uitkomst heroriëntatie energiefonds \(SETU\)](#) van 20 september 2022 zijn Provinciale Staten geïnformeerd over de uitkomst van de evaluatie en heroriëntatie van het provinciaal energiefonds Utrecht. Het

bestuur heeft de uitkomsten verwerkt in een Strategisch plan voor 2024 tot 2028 (zie bijlage). In deze brief wordt u geïnformeerd over de voortgang en verwachtingen voor de komende jaren.

Voortgang Energiefonds Utrecht

Uit het jaarverslag over 2023 (zie bijlage) blijkt dat het EFU haar doelstellingen realiseert. Er worden leningen verstrekt voor energietransitie-investeringen die anders moeilijk te financieren zijn. Het uitstaande vermogen revolveert doordat leningen worden afgelost en er rente wordt betaald. Deze aflossingen en rentebetalingen maken nieuwe leningen mogelijk. Er zijn nauwelijks afschrijvingen op leningen terwijl er oplopende rente-inkomsten zijn. Met het fondsvermogen van € 21 miljoen is tot op heden in totaal ruim € 100 miljoen aan financieringen mogelijk gemaakt sinds de oprichting van het fonds. Daarvoor is € 25 miljoen aan leningen verstrekt. Het EFU heeft door de ontvangen vergoedingen voor rente en risico een eigen vermogen van circa € 1,7 miljoen opgebouwd. Daarmee kan het fonds tegen een stootje. Om het fondsvermogen beschikbaar te maken heeft de provincie Utrecht een garantstelling afgegeven van € 16 miljoen aan de Bank Nederlandse Gemeenten. Om de risico's te dekken is in 2018 een dotatie aan het weerstandsvermogen gedaan van € 4 mln. in het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is in de afgelopen 6 jaar nog niet aangesproken.

Het beschikbare fondsvermogen is tussen 2018 en 2024 1,2 keer uitgeleend. De doelstelling om dit vermogen tussen 2018 en 2038, 2 tot 2,5 keer uit te lenen is daarmee binnen bereik. Het totaal saldo van de uitstaande leningen was eind 2023 € 9,7 miljoen, waardoor er ruim voldoende vermogen beschikbaar is voor het aangaan van nieuwe financieringen. De gemiddelde looptijd van een verstrekte lening is 9,6 jaar.

Er is een gezonde voorraad projectaanvragen die goed passen bij de focus van het energiefonds. Tot 2022 werden er vooral veel projecten met zonnepanelen gefinancierd. Voor de financiering van zonnepanelen zijn in de markt inmiddels voldoende oplossingen beschikbaar gekomen. De focus is verlegd naar energiebesparingsprojecten bij MKB bedrijven en kleine maatschappelijk organisaties. Dit omdat financiering voor deze doelgroep niet altijd beschikbaar is en omdat gemeente en provincie actief inzetten op verduurzaming en besparing bij deze doelgroep. De gekozen focus op energiebesparing bij organisaties sluit goed aan op behoeftes in de markt. Daarbij is de ervaring dat de vraag naar financiering vaak breder is dan alleen de besparingscomponent. Denk aan isoleren, ventileren, elektrificeren, duurzame opwek, duurzame mobiliteit en opslag. Om een goede rol in de markt te spelen beziet het EFU de hele financieringsvraag en biedt de aanvrager het gemak van een integrale financiering.

Ontwikkelingen Energiefonds Utrecht

In het Strategisch plan 2024-2028 benoemt het Energiefonds nieuwe vragen uit de markt. Dit betreft zowel nieuwe doelgroepen met een financieringsbehoefte als nieuwe toepassingen, zoals leningen voor netcongestie-oplossingen, waarvoor financiering nodig blijkt. Het gaat dan om de doelgroepen energiecoöperaties, verenigingen van eigenaren en maatschappelijk vastgoed. Voor maatschappelijke instellingen is door het Energiefonds aangegeven dat er in andere provincies aangepaste voorwaarden voor deze doelgroep worden gehanteerd. Het betreft langere looptijden en verlaagde rentes. Het Energiefonds wil deze voorwaarden ook graag in de provincie Utrecht kunnen bieden, omdat ze in de praktijk zien dat de doelgroep terughoudend is met het aangaan van leningen tegen de standaard condities.

Om dit mogelijk te maken, zal de garantstelling die de provincie Utrecht heeft afgegeven tot 2038, moeten worden verlengd. Er wordt een nieuwe analyse op het fondsrisico uitgevoerd. De verwachting is dat er geen aanvullende risicoreservering hoeft te worden gedaan.

Voor het verlagen van de rente voor maatschappelijke instellingen zijn aanvullende middelen noodzakelijk. Het Energiefonds Utrecht is gezamenlijk met andere Regionale Energiefondsen, in gesprek met het Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK). BZK is voornemens om binnen de programmatische aanpak voor maatschappelijk vastgoed een subsidie te geven aan de Regionale Energiefondsen. Deze subsidie kan worden aangewend voor het geven van rentesubsidie aan maatschappelijke instellingen. Op basis van het huidige voorstel van BZK, zal €

1,6 miljoen ter beschikking komen van Energiefonds Utrecht. De verwachting is dat hierover begin 2025 een besluit wordt genomen en dat deze middelen in 2025 beschikbaar komen. Hierdoor kan naar verwachting een groot deel van de leningen aan maatschappelijke organisaties met een rentesubsidie worden aangeboden.

Naast een uitbreiding van doelgroepen worden in het Strategisch plan ook oplossingen voor het netcongestieprobleem binnen de scope van het Energiefonds gebracht. Het betreft dan bijvoorbeeld batterijsystemen die het mogelijk maken om met beperkte transportcapaciteit, toch de verduurzaming van activiteiten mogelijk te maken. Randvoorwaarde daarbij is dat de opslag gebruikt wordt binnen de voorwaarden die de netbeheerder daaraan stelt, om vergroting van de congestieproblematiek te voorkomen. Deze verbreding van de scope sluit aan bij het door PS vastgestelde plan [Financiële instrumenten voor de versnelling van de energietransitie](#). In het kader van amendement [A24-49-Revolverende-inzet-middelen-energietransitie-ingediend-door-VVD-e-a.pdf](#) punt 4d, heeft er afstemming plaatsgevonden met de ROM Utrecht Region over het verstrekken van netcongestieleningen door het EFU. De ROM onderschrijft dat deze leningen en de rentesubsidie het beste door het Energiefonds Utrecht kunnen worden verstrekt. De doelstelling, de doelgroep en het financieringsaanbod van het energiefonds Utrecht sluiten goed aan op het doel van het financieringsinstrument dat de provincie Utrecht wil aanbieden. Het Energiefonds kan aanspraak maken op middelen van het Rijk voor het verstrekken van rentesubsidie. Het fonds heeft een goed trackrecord en is financieel gezond waardoor er een relatief laag financieel risico voor het financieringsinstrument is

Voor het uitbreiden van de doelgroepen en het aanbieden van financieringsoplossingen voor netcongestiemaatregelen is in de toekomst mogelijk aanvullend kapitaal nodig. Bij het geamendeerde Statenvoorstel [Inzet middelen versnelling energietransitie](#) is als beslispunt 3b aan Gedeputeerde Staten opdracht gegeven om aan Provinciale Staten een voorstel voor te leggen met betrekking tot de ondersteuning van maatschappelijke instellingen en MKB bedrijven bij investeringen die noodzakelijk zijn geworden door de netcongestie in het elektriciteitsnetwerk. Omdat het Energiefonds nu al leningen voor dit doel verstrekt en zowel over voldoende fondsvermogen als over voldoende rentesubsidiemiddelen beschikt, zal eind 2025 worden geëvalueerd, of en wanneer aanvullende middelen vanuit de provincie nodig zijn. Een eventueel voorstel voor de uitbreiding van het fondsvermogen en/ of de middelen voor het verlenen van rentesubsidie wordt daarna aan PS voorgelegd.

Het Energiefonds werkt al samen met de ROM en breidt deze samenwerking verder uit. Voor het Energiefonds betekent dit dat ze efficiënt kunnen opereren en gebruik kunnen maken van een vertrouwde partner voor ondersteunende diensten. Voor de ROM betekent dit dat het Energiefonds een deel van de kosten draagt. Naast huisvesting en HR-zaken neemt het EFU ook ondersteuning af bij de ROM op het gebied van marketing en communicatie om verbeterde (online) zichtbaarheid en een vernieuwde website te realiseren.

In het afgelopen jaar heeft het Energiefonds voor het bereiken van de doelgroep steeds meer gebruik gemaakt van de besparingsprojecten en -programma's die gericht zijn op de doelgroep en die lopen bij gemeenten en de provincie. Deze aanpak is succesvol en zorgt voor een groter bereik van het Energiefonds in de markt. Deze indirecte marktbenadering past bij de aard en de omvang van de organisatie. Andere distributiekanaal zoals aanbieders van financieringen en aanbieders van technische oplossingen worden verkend en waar mogelijk toegevoegd. Om dit mogelijk te maken wordt het team uitgebreid met een relatiebeheerder. Als er meer leningaanvragen komen worden ook ondersteunende functies uitgebreid. Uitbreiding van de bezetting zorgt er voor dat het fonds robuuster georganiseerd is.

Vervolgprocedure / voortgang:Met betrekking tot de verlenging van de looptijd van het Energiefonds Utrecht:

Mochten er aanvullende middelen nodig zijn voor het verlengen van de looptijd van de huidige garantstelling tot 2050, ontvangt u daarover een Statenvoorstel in de eerste helft van 2025. De verwachting is dat er geen aanvullende middelen nodig zullen zijn.

Met betrekking tot de middelen voor het verstrekken van netcongestieleningen:

Eind 2025 ontvangt u een Statenbrief (indien geen extra middelen nodig zijn) of een Statenvoorstel (indien wel extra middelen nodig zijn) voor netcongestieleningen. Deze leningen zijn voor de ondersteuning van maatschappelijke instellingen en MKB bedrijven bij investeringen die noodzakelijk zijn geworden door de netcongestie in het elektriciteitsnetwerk. Dit betreft een uitwerking van het geamendeerde Statenvoorstel inzet middelen versnelling energietransitie, beslispunt 3b en amendement A24-49 'Revolverende inzet middelen energietransitie. In het geval er extra middelen nodig zijn, dan zullen die worden onttrokken aan de middelen die zijn geoormerkt voor de financiële instrumenten versnelling energietransitie in de saldireserve.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen